

- ▶ **๙.๒** ถ้าจำเลยยื่นคำร้องขอแก้ไขเพิ่มเติมคำให้การในชั้นอุทธรณ์ / ฎีกา แม้จะแก้ไม่ได้ ถ้าแก้จากปฏิเสธเป็นรับสารภาพ ถือว่าเป็นการที่จำเลย ยอมรับข้อเท็จจริงโดยไม่ได้แย้งข้อที่ศาลล่างพิพากษาว่าจำเลยกระทำ ผิดตามฟ้อง จึงไม่มีประเด็นต้องวินิจฉัยอีกแล้วว่าจำเลยกระทำความผิด หรือไม่ (ฎ.๗๕๓๑/๕๖, ๕๙๔/๕๙, ๘๗๒๐/๕๘)

- ▶ **ฎ.๗๕๓๑/๕๖** จำเลยยื่นฎีกาว่า**ไม่ได้กระทำความผิดและขอให้ลดโทษ** ต่อมายื่น คำร้องขอให้การรับสารภาพในชั้นฎีกา ซึ่งไม่สามารถทำได้เพราะต้องทำก่อน ศต.มี คำพิพากษาตาม **ม.๑๖๓ ว.๒** และไม่ถือว่าเป็นการถอนฎีกาตาม **ม.๒๐๒** ประกอบ **ม.๒๒๕** เพราะยังติดใจประเด็นลดโทษอยู่ และไม่ถือเป็นการแก้ฎีกาด้วยการสละ ประเด็นเพราะพ้นเวลาตาม **ม.๒๑๖** แต่เป็นการที่จำเลยยอมรับข้อเท็จจริงโดย**ไม่ โต้แย้งข้อที่ศาลล่างพิพากษาว่าจำเลยกระทำผิดตามฟ้อง** จึงไม่มีประเด็นต้อง วินิจฉัยอีกแล้วว่าจำเลยกระทำความผิด

▶ สรุป จากฎีกา

- o การแก้คำให้การต้องทำก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษา ม.๑๖๓ ๖.๒
- o การถอนฎีกาตาม ม.๒๐๒ หากมีหลายประเด็น ประเด็นที่ไม่ถอนต้องพิจารณา
- o การแก้ฎีกาตาม ม.๒๑๖ ต้องทำภายในระยะเวลายื่นฎีกา **แต่มี ฎ.๕๙๔/๕๙**
ถ้าแก้โดยไม่ได้เพิ่มเติมประเด็นใหม่ทำได้แม้จะพ้นระยะเวลาฎีกา
- o การรับสารภาพในชั้นฎีกาเป็นการที่จำเลยยอมรับข้อเท็จจริงโดยไม่ได้แย้ง
ข้อที่ศาลล่างพิพากษาว่าจำเลยทำผิด

๑๐ การขอให้รวมสำนวนไม่ถือว่าเป็นการแก้ฟ้อง

ฎ.๒๒๕๔-๖/๕๒ ฟ้องสามสำนวน โดยไม่มีการขอให้นับโทษต่อ ต่อมาขอรวมสำนวนก็เพื่อประโยชน์ในการนำสืบพยานชุดเดียวกัน ถือไม่ได้ว่าเป็นการขอแก้ฟ้องทำนองให้นับโทษต่อ จึงนับโทษต่อไม่ได้

ขาดนัด

▶ หลักเกณฑ์

๑. ต้องเป็นนัดไต่สวนมูลฟ้อง พิจารณา และนัดตรวจพยานหลักฐานเท่านั้น

หากเป็นนัดอย่างอื่นไม่เข้าหลักเกณฑ์ เช่น

- นัดพร้อมเพื่อกำหนดวันนัดสืบพยาน (ฎ.๗๒๗/๘๓)
- นัดฟังประเด็นกลับ (ฎ.๘๐/๑๖)
- นัดสอบถาม (ฎ.๑๓๓๑/๔๒)
- นัดพร้อมเพื่อสอบคำให้การและกำหนดวันนัดสืบพยานโจทก์ (ฎ.๗๔๙๓/๖๐)

▶ นัดพิจารณา

□ วันนัดสืบพยานโจทก์เท่านั้น

ฎ.๓๗๓๖/๕๑ นัดพิจารณารวมถึงนัดไต่สวนคำร้องขอคืนของกลางด้วย

□ ทุกนัดของการสืบพยานโจทก์ โดยไม่จำเป็นต้องเป็นนัดสืบนัดแรกเหมือน ป.วิแพ่ง

ฎ.๕๕๖๔/๓๔ วันนัดสืบพยานโจทก์แม้ไม่ใช่นัดแรกโจทก์ก็มีหน้าที่นำพยาน เข้าสืบตามกำหนดนัด หากไม่ตั้งใจสืบต้องแถลงให้ชัดเจน เมื่อไม่มาจึงเป็นการขาดนัดพิจารณา

□ ขาดนัดต้องยกฟ้อง ไม่นำทั้งฟ้องมาใช้ (ฎ.๑๔๗๔/๒๕)

ฎ. ๒๒๗/๒๗ โจทก์ไม่มาศาลหลังจากสืบพยานไปบ้างแล้ว ศาลต้องยกฟ้อง

▶ **ข้อสังเกต**

ก. ถ้าโจทก์แถลงหมดพยานแล้ว / แถลงต่อศาลว่าไม่ตั้งใจสืบพยานอีกแล้ว / เป็นวันนัดสืบจำเลย เป็นเรื่องที่โจทก์ไม่มีหน้าที่ต้องสืบพยาน การที่โจทก์ไม่มาจะทำให้โจทก์ต้องเสียสิทธิในการซักค้านพยานจำเลยเท่านั้น ไม่สมควรยกฟ้องเพราะโจทก์ขาดนัด

ฎ.๑๖๕๓/๒๑ โจทก์แถลงไว้ว่าโจทก์ไม่ติดสืบพยานต่อไป ขอให้จำเลย

นำพยานเข้าสืบ เมื่อโจทก์ไม่มายังไม่สมควรยกฟ้อง

ฎ.๑๒๕๖/๒๑ โจทก์ไม่มาศาลในวันนัดสืบพยานจำเลย โจทก์ไม่มีหน้าที่ต้องปฏิบัติ

ต่อศาล เพียงเสียสิทธิซักค้านพยานจำเลย จึงไม่ยกฟ้องเพราะเหตุขาดนัด

บ. แม้จำเลยไม่มาศาลซึ่งต้องสืบต่อหน้าจำเลย แต่โจทก์ก็ยังมีหน้าที่ต้องมา

ฎ.๓๗๕๔/๓๐ ฎ. คดีอาญาโจทก์ไม่มาในวันนัดสืบพยานโจทก์โดยไม่มีเหตุขัดข้อง ศาลชอบจะยกฟ้องโดยไม่คำนึงว่าจำเลยจะมาหรือไม่ และจะอยู่ในอำนาจศาลหรือไม่ เพราะ ม.๑๖๖ และ ๑๘๑ มีเจตนารมณ์เร่งรัดคดีให้ดำเนินไปโดยสะดวก มิให้ประวิงคดี และกรณีนี้เป็นเรื่องระหว่างศาลกับโจทก์

▶ **หมายเหตุ** ฎีกาเดิม ๆ (ฎ.๑๐๕/๒๓, ๓๐๓/๒๖) ถูกกลับแนวแล้ว

ค. แม้ส่งหมายนัดให้จำเลยบางคนยังไม่ได้ โจทก์ก็ยังคงต้องมา (ฎ.๒๐๘๕/๔๗)

(ข้อสอบสมัย ๕๙)

ง. โจทก์ต้องทราบนัดโดยชอบแล้ว

ฎ.๑๐๒๖/๐๓ รอฟังคำสั่ง แต่ถ้าไม่สั่งวันยื่นคำร้องต้องแจ้งให้ผู้ร้องทราบ

จ. ฝ่ายโจทก์ต้องไม่มีใครมาเลย (นายโจทก์ ผู้รับมอบ / เสมียน)

โจทก์ร่วม คนใดคนหนึ่งมาก็ได้ (ฎ.๑๕๑๓/๙๗)

- ▶ **แต่ถ้ามีโจทก์หลายคน** โจทก์คนใดไม่มาคนนั้นขาดนัด (๒๐๘๕/๕๗)
- ▶ **ทนายโจทก์มาไม่ขาดนัด** (ฎ.๘๗๒/๙๒)
- ▶ **เสมียนทนายมาขอเลื่อนคดี** ไม่ขาดนัด (ฎ.๑๗๓๙/๒๘)
- ▶ **ต่างคนต่างฟ้องแล้วศาลสั่งรวม ไม่ใช่โจทก์ร่วม** ต้องถือโจทก์แต่ละสำนวน (ฎ.๕๕๖๑/๓๕)

ข. โจทก์มาศาลแล้วต้องเข้าห้องพิจารณาด้วย

ฎ.๒๑๓/๓๑ เมื่อทนายติดว่าความในศาลเดียวกันโดยไม่แจ้งเหตุขัดข้อง
เมื่อไม่เข้าห้องพิจารณาตามกำหนดนัดต้องถือว่าไม่มาศาล

ฎ.๑๙๖๓/๕๙ นัดสืบเวลา ๙.๐๐ น. แม้อัยการโจทก์เจ้าของสำนวนมาศาล
แต่ไม่เข้าห้อง คงไปทำคดีอื่น ศาลประกาศเรียกและรอนเวลา
๑๑.๑๕ น. จึงถือว่าโจทก์ไม่มา

▶ **ข้อสังเกต**

๑. หากนายโจทก์ขอเลื่อน หรือมอบให้เสมียนนายมาขอเลื่อน

- เท่ากับโจทก์มา

- หากไม่อนุญาต ศาลจะยกฟ้องเพราะขาดนัดไม่ได้ **ต้องสั่งดังนี้**

▶ **A. ถ้ายังไม่เคยมีการสืบโจทก์ก็ยกฟ้องโดยถือว่าโจทก์ไม่มีพยานมาสืบ**

▶ **B. ถ้าสืบโจทก์มาบ้างแล้ว** ต้องงดสืบพยานโจทก์แล้วนัดสืบพยานจำเลย / ถ้าเห็นว่าพยานโจทก์ไม่พอฟังธงถึงงดสืบจำเลยและนัดฟังคำพิพากษา

▶ **๒.** ถ้าโจทก์ยื่นคำร้องขอเลื่อนคดีไว้ก่อนวันนัด แต่วันนัดไม่มา ศาลต้องพิจารณาคำร้องก่อนว่ามีเหตุสมควรอนุญาตให้เลื่อนหรือไม่

.... **ถ้ามี**ก็อนุญาตให้เลื่อน

.... **ถ้าไม่มี**ก็ไม่อนุญาต **เมื่อไม่อนุญาตแล้ว**การที่โจทก์ไม่มาจึงต้องยกฟ้องเพราะโจทก์ขาดนัด จะยกฟ้องตาม ม.๑๘๕ ไม่ได้เพราะเป็นเรื่องขาดนัด (**ฎ.๕๑๐/๒๘**)

▶ **๓.** หากเป็นการขาดนัด แม้จะได้มีการไต่สวนมูลฟ้องแล้วฟังได้ว่ามีมูล **หรือมีการสืบพยานโจทก์**ในนัดก่อน ๆ ไปได้และพอฟังได้ว่าจำเลยทำผิด ก็ยังต้องยกฟ้องเพราะโจทก์ขาดนัด

(**ฎ.๑๒๑๔/๓๘**)

- ▶ ๔. หากโจทก์ขอเลื่อนคดี ศาลต้องส่งคำร้องก่อน จะยกฟ้องโดย
ไม่ส่งคำร้องก่อนเป็นการดำเนินกระบวนการพิจารณาผิดขั้นตอน ไม่
ชอบ ต้องดำเนินกระบวนการพิจารณาใหม่ (ฎ.๔๑๐/๒๘)

การขอให้ยกคดีขึ้นพิจารณาใหม่ มาตรา ๑๖๖ วรรคสอง

▶ หลักเกณฑ์

- ๑. ต้องเป็นกรณีที่ศาลยกฟ้องเพราะโจทก์ขาดนัด โดยดูตามความเป็นจริง

(แม้ศาลจะสั่งผิด) โจทก์ก็ต้องขอให้ถูก

- ๑.๑ โจทก์ขาดนัดแต่ศาลยกฟ้องโดยถือว่าโจทก์ไม่มีพยานมาสู้ แม้ศาลจะสั่ง

ไม่ถูกต้อง แต่ก็ไม่ได้ตัดสิทธิที่จะขอให้ยกคดีขึ้นได้สวนมูลฟ้องใหม่ (ฎ.๗๗๒/๒๘)

- ๑.๒ หากไม่ใช่ขาดนัดแต่ศาลยกฟ้องเพราะโจทก์ขาดนัด ก็ขอให้พิจารณาใหม่ไม่ได้

ฎ.๔๖๒๕/๔๕ ศาลยกฟ้องเพราะโจทก์ขาดนัด โดยที่โจทก์ไม่ทราบวันนัด

จึงไม่อยู่ในบังคับที่โจทก์จะขอให้พิจารณาคดีใหม่ภายใน ๑๕ วัน ตาม๑๖๖ว.๒

++ เรื่องนี้ศาลสั่งผิด และ โจทก์ก็ขอผิด

++ โจทก์ควรจะต้องขอให้เพิกถอน ๑ หรือ อุทธรณ์คำสั่ง

++ ตามฎีกาขอเกิน ๑๕ วัน ศาลจึงสั่งว่าไม่อยู่ในบังคับที่จะต้องขอภายใน ๑๕ วัน

▶ **๒.** การร้องขอให้ยกคดีขึ้นพิจารณาใหม่ ต้อง

๒.๑ ต้องร้องขอต่อศาลชั้นภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันยกฟ้อง

(ไม่ใช่นับแต่ทราบ) โดยแสดงเหตุอันสมควร (ฎ.๒๕๙๕/๓๙)

๒.๒ ถ้าขอแล้ว ศต.ยกคำร้อง โจทก์อุทธรณ์คำสั่งได้

๒.๓ หากไม่ขอให้ยกคดี ๑ ก็อุทธรณ์คำสั่งยกฟ้องได้ แต่ต้องอุทธรณ์โต้แย้งศต.

ที่ยกฟ้อง จะอุทธรณ์ให้ศต.ยกคดีขึ้นพิจารณาใหม่ไม่ได้ (ฎ.๒๑๐๙/๒๙)

๒.๔ ต้องเลือกเอาว่าจะอุทธรณ์ หรือร้องขอให้ยกฯ เพราะจะขัดแย้งกัน
และที่สำคัญ เมื่อใช้สิทธิอย่างใดแล้วหากจะกลับมาใช้สิทธิอย่างอื่นอีก
จะเกินเวลายื่นคำร้อง / อุทธรณ์ (ฎ.๑๑๙๔/๑๐)

๒.๕ เหตุสมควร

๒.๕.๑ แนวฎีกาที่ไม่ถือเป็นเหตุสมควรที่ศาลไม่อนุญาต

ฎ.๕๕๔/๔๐ ความผิดพลาดของโจทก์

ฎ.๒๕๙๔/๓๙ ความผิดพลาดของผู้รับมอบอำนาจโจทก์ ไม่ถือว่ามีเหตุอันควร

ฎ.๑๗๒๖/๓๔ จำวันนัดผิด

ฎ.๗๒๗/๔๘ เข้าใจผิดเรื่องวันนัด

ฎ.๑๙๖๗/๔๙ ติดว่าความในคดีอื่นโดยเชื่อว่าจะมีอัยการคนอื่นมาทำหน้าที่แทน

๒.๕.๒ เหตุสมควรที่ศาลอนุญาต ส่วนมากเป็นเรื่องเจ็บป่วย / นुकเงิน

ฎ.๒๐๘/๔๗ โจทก์ป่วยและไปหาหมอก่อนวันนัด ๑ วัน ซึ่งอาจขอลื่อนคดีได้
แต่ไม่แจ้งเหตุขัดข้องให้ศาลทราบ พฤติการณ์สื่อในการประวิงคดี จึงไม่สมควร
ให้ยกคดีขึ้นพิจารณาใหม่

ฎ.๖๔/๒๑ โจทก์มาศาลซ้ำครั้งซ้ำโหมงเพราะเหตุขัดข้องการจราจรติดขัดกว่าปกติ
เนื่องจากฝนตกหนักถือว่ามีเหตุสไควร

▶ **ข้อสังเกต** การร้องขอให้พิจารณาคดีใหม่ แม้ศต.ยกคำร้อง ศอ.ยื่น ก็ไม่ต้องห้าม
ฎีกาตาม ม.๒๒๐ เพราะไม่ใช้การฎีกาในเนื้อหาของคดี (ฎ.๙๒๘๐/๕๑)

มาตรา ๑๖๖ วรรคสาม

▶ **หลัก** ยกฟ้องตาม ม.๑๖๖ ว.๑ แล้วฟ้องใหม่ไม่ได้ แต่มีข้อยกเว้น

▶ **สรุป**

๑. ใครฟ้องแล้วขาดนัดคนนั้นฟ้องใหม่ไม่ได้
๒. ถ้าอัยการเป็นโจทก์แล้วยกฟ้องใครก็ฟ้องใหม่ไม่ได้
๓. ถ้าผู้เสียหายเป็นโจทก์แล้วถูกยกฟ้อง
 - ๓.๑ ถ้าความผิดต่อส่วนตัว ใครก็ฟ้องใหม่ไม่ได้
 - ๓.๒ ถ้าความผิดต่อแผ่นดิน อัยการฟ้องใหม่ได้

ฎ.๘๑๖/๒๓ คดี พ.ร.บ.เชค ผู้เสียหายฟ้องเอง ศาลยกฟ้องตาม ม.๑๖๖ ว.๑

โจทก์ยื่นคำร้องขอให้พิจารณาคดีใหม่ แต่เมื่ออัยการยื่นฟ้อง โจทก์จึงถอนคำร้อง แล้วมาขอเป็นโจทก์ร่วมกับอัยการ ดังนี้**เมื่อโจทก์ถอนคำร้องเท่ากับไม่ได้ ยื่นขอให้พิจารณาคดีใหม่ เมื่อเป็นความผิดต่อส่วนตัว ยกฟ้องแล้วจึงฟ้องใหม่ อีกไม่ได้ โจทก์จึงขอเป็นโจทก์ร่วมกับอัยการไม่ได้ด้วย และในขณะเดียวกัน สิทธิของอัยการที่ฟ้องไว้ก่อนก็ระงับไปด้วย**

▶ ฎ.๒๗๑๖/๒๔ ยกฟ้องตาม ม.๑๖๖ ว.๑ **ไม่ใช่อำนาจของ**

ผู้พิพากษานายเดี่ยว

(เรื่องนี้โจทก์ขอให้พิจารณาคดีใหม่ ศต.ยก โจทก์อุทธรณ์อ้างว่า พ.นายเดี่ยวไม่มีอำนาจยกฟ้อง ศอ.เพิกถอนคำสั่งยกฟ้องและให้ ศต.ดำเนินการใหม่ ศต.เพิกถอนแล้ว และเห็นว่าข้อเท็จจริงที่โจทก์ขาดนัด ยังอยู่ จึงยกฟ้องโดยครบองค์คณะ)

การพิจารณาและการสืบพยาน

▶ **มาตรา ๑๗๒** การพิจารณาและการสืบพยาน

๑. ต้องทำโดย**เปิดเผย**

๒. ต้อง**ต่อหน้าจำเลย**

▶ **การพิจารณา** ตาม ม.๑๗๒ หมายรวมถึง (**ฎ.๖๕๑/๕๙, ๒๐๘/๕๑**)

+ การสืบพยานโจทก์

+ การสืบพยานโจทก์ร่วม

+ การสืบพยานจำเลย

ฎ.๖๑๖/๘๖ แม้จำเลยจะยินยอมให้สืบกลับหลัง ก็ไม่สามารถทำได้

ฎ.๖๕๑/๕๙ ทนายจำเลยมาศาลขอเลื่อนโดยอ้างเหตุจำเลยป่วย โจทก์ไม่ค้าน

และแถลงว่าหากจำเลยรับข้อเท็จจริงแล้วโจทก์ไม่ติดใจสืบพยานต่อไป

ทนายจำเลยแถลงยอมรับ แล้วโจทก์แถลงไม่ติดใจสืบพยานที่เหลือ ดังนี้

เมื่อจำเลยไม่มาศาลจึงไม่อาจดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อไปอย่างใดอย่างหนึ่ง

กลับหลังจำเลยได้ การให้ทนายจำเลยรับข้อเท็จจริงจึงไม่ชอบ (**ข้อสอบเนฯสมัย ๖๐**)

ฎ.๑๗๓๖/๕๐ จล.๒ หลบหนี ดังนี้เมื่อจับได้และยกคดีขึ้นพิจารณา ต้องสืบพยานใหม่

▶ ข้อสังเกต

๑. คดีละเมิดอำนาจศาลแม้จะมีโทษทางอาญา แต่ก็เป็นกรดำเนินการตาม ป.วิแพ่ง ม.๓๑ และ๓๓ เป็น กม.พิเศษให้อำนาจศาลค้นหาความจริงได้ โดยไม่ต้องทำต่อหน้าศาลเช่นคดีอาญาทั่วไป (ฎ.๑๑๕๙/๒๖)
๒. การเรียกสำนวนสอบสวนจากอัยการตาม ม.๑๗๕ ไม่ใช้การพิจารณา และสืบพยานจึงไม่ต้องทำต่อหน้าจำเลย (ฎ.๕๒๓๙/๔๗)

๓. การรับฟังคำพยานในชั้นไต่สวนมูลฟ้องตาม ม.๒๒๖/๕ ไม่อยู่ในบังคับ ม.๑๗๒ และ ๑๗๒ ทวิ ไม่ต้องทำต่อหน้าจำเลย (ฎ.๑๘๙๘/๕๕)
๔. หากมีจำเลยหลายคนและมีการสืบพยานโจทก์ไปบ้างแล้วจำเลยบางคน รับสารภาพ ศาลให้แยกฟ้องคนที่ปฏิเสธ ดังนี้คำเบิกความในคดีเดิม ที่ได้ทำต่อหน้าจำเลยนี้แล้วนำมาใช้ได้ (ฎ.๑๔๕๗/๓๑)
๕. จำเลยบางคนหลบหนีก่อนสืบพยาน เมื่อจับได้ต้องสืบใหม่ (ฎ.๑๗๓๖/๕๐) และการสืบพยานใหม่ ไม่ทำให้จำเลย ที่เคยเคยสืบแล้วเสียเปรียบ

▶ **ฎ.๖๕๖๓/๕๔** บันทึกคำเบิกความของพยานในคดีอื่น
แม้จะสืบหลังจำเลยในคดีนี้ก็สามารถอ้างเป็นพยาน
เพื่อพิสูจน์ความผิดของจำเลยได้หากมีเหตุจำเป็น หรือ
มีเหตุสมควรที่ไม่สามารถนำพยานมาเบิกความได้ตาม
ข้อยกเว้นใน **ม.๒๒๖/๕ (แต่ต้องรับฟังด้วยความระมัดระวัง
ตาม ม.๒๒๗/๑)**

- ๖. การแถลงรับข้อเท็จจริง หากเป็นผลร้ายแก่จำเลย ถือเป็น การพิจารณา
ที่ต้องทำต่อหน้าจำเลย (**ฎ. ๒๐๘/๕๑**)
- ๗. กรณีรวมการพิจารณา หากก่อนรวมมีการสืบพยานบ้างแล้ว
ต้องสืบพยานต่อหน้าจำเลยอีกในสำนวนที่ยังไม่ได้สืบต่อหน้าจำเลย
(**ฎ.๙๘๐๐-๒/๕๑**)

ข้อยกเว้นพิจารณาฉบับหลังจำเลย

- ▶ **มาตรา ๑๗๒ ทวิ** เป็นดุลยพินิจของศาล แม้จะเข้าใจเงื่อนไข แต่ถ้าศาลไม่เห็นสมควรเพื่อให้การดำเนินฯ เป็นไปโดยไม่ชักช้า ศาลจะไม่อนุญาตก็ได้
- ▶ **มาตรา ๑๗๒ ทวิ (๑)** มีองค์ประกอบดังนี้
 ๑. คดีอัตราโทษจำคุก**อย่างสูงไม่เกิน ๑๐ ปี**
 ๒. จำเลยต้อง**มีทนาย**
 ๓. **ได้รับอนุญาตจากศาล**

ข้อสังเกต ฉบับหลังได้ทุกนัด และไม่อยู่ในบังคับวรรคสุดท้าย

▶ **มาตรา ๑๗๒ ทวิ (๒)**

๑. คดีมี**จำเลยหลายคน**
๒. แฉงว่าการพิจารณา / สืบพยาน ที่จะทำ**ไม่เกี่ยวแก่จำเลยคนนั้น**
๓. **ศาลพอใจตามคำแฉง**

- ▶ **ข้อสังเกต**
- a. ฉบับหลังเป็นบางนัด
 - b. จำเลยที่ฉบับหลังจะมีทนายหรือไม่ก็ได้
 - c. และอยู่ในบังคับวรรคท้าย

▶ **มาตรา ๑๗๒ ทวิ (๓)**

๑. มี**จำเลยหลายคน**
๒. เป็นช่วงของการ**พิจารณาและสืบพยานจำเลยคนอื่น**
๓. ศาลจะให้**สืบพยานลับหลังจำเลยที่ไม่ได้สืบพยานได้**

▶ **ข้อสังเกต** ลับหลังเป็นบางนัด จำเลยที่ลับหลังจะมีทนายหรือไม่ก็ได้
และอยู่ในบังคับวรรคท้าย

▶ **มาตรา ๑๗๒ ทวิ (๔)**

๑. จำเลยไม่อาจมาเนื่องจาก**ความเจ็บป่วย / มีเหตุจำเป็น อันมิอาจก้าวล่วงได้**
๒. มี**ทนายความ**
๓. ได้รับอนุญาตจากศาล

มาตรา ๑๗๒ ทวิ (๕)

๑. ศาลสั่งให้**จำเลยออกนอกห้องพิจารณาเพราะขัดขวางการพิจารณา**
๒. **จำเลยออกนอกห้องพิจารณาโดยไม่ได้รับอนุญาต**

▶ **มาตรา ๑๗๒ ทวิ/๑ (ฉ.๓๓)**

๑. หลังจากศาลดำเนินการตาม ม.๑๗๒ ว.๒ แล้ว

๒. จำเลยหลบหนี / ไม่มาฟังการพิจารณาและสืบพยานโดยไม่มีเหตุอันสมควร

๓. ให้ศาลออกหมายจับ

๔. หากไม่ได้ตัวมาภายใน ๓ เดือนนับแต่ออกหมายจับ

๕. ถ้าศาลเห็นสมควรเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรมที่จะให้การพิจารณาคดีไม่
ชักช้า และจำเลยมีทนาย ศาลมีอำนาจพิจารณา / สืบพยานลับหลังแล้ว
มีคำพิพากษา

ข้อสังเกต เป็นกรณีที่จำเลยสละสิทธิ์ในการเผชิญหน้ากับจำเลยโดยปริยาย

▶ **มาตรา ๑๗๒ ทวิ/๒ (ฉ.๓๓)**

๑. นิติบุคคลเป็นจำเลย

๒. หลังจากศาลดำเนินการตาม ม.๑๗๒ ว.๒ แล้ว

๓. หลังจากออกหมายจับผู้จัดการ / ผู้แทนนิติบุคคลแล้วยังจับไม่ได้ตัวมา
ภายใน ๓ เดือนนับแต่ออกหมายจับ และไม่มีผู้แทนอื่นมาดำเนิน

๔. ถ้าศาลเห็นสมควรเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรมที่จะให้การพิจารณาคดี
ไม่ชักช้า และจำเลยมีทนาย ศาลมีอำนาจพิจารณา / สืบพยานลับหลัง
แล้วมีคำพิพากษา

XV

▶ **มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการสืบพยานลับหลังจำเลยอีก**

(มาตรา ๑๘๐ กรณีจำเลยขัดขวางการพิจารณา ศาลสามารถสั่งให้จำเลย
ออกจากห้องพิจารณา (มี ม๑๗๒ ทวิ (๕) มารองรับแล้ว))

▶ **มาตรา ๒๓๗ ทวิ** กรณีการสืบพยานไว้ล่วงหน้าก่อนฟ้อง ตาม ว.๕ และ ๗
ซึ่งไม่มีบทบัญญัติให้ต้องสืบพยานต่อหน้าผู้ต้องหาหรือไม่ แต่ให้
รับฟังคำพยานดังกล่าวในชั้นพิจารณาได้ **xiiii**

ฎ.๒๙๘๐/๔๗ ไม่มีตัวผู้ต้องหาที่ขอสืบพยานล่วงหน้าได้

ฎ.๓๕๔๑-๒/๕๐ การสืบพยานไว้ก่อนฟ้องตาม ม.๒๓๗ ทวิ ไม่อยู่ภายใต้บังคับ
มาตรา๑๗๒ ว.๒

▶ **ข้อสังเกต**

๑. แม้ไม่อยู่บังคับ ม.๑๗๒ ว.๒ แต่ต้องปฏิบัติ*ใกล้เคียง*ชั้นพิจารณาให้มากที่สุด
โดย ว.๑ ตอนท้าย หากผู้ต้องหาถูกควบคุม / มีตัวอยู่ในอำนาจ ก็ให้เบิกมา

๒. ยกเว้นหลักเรื่องการอ่านและอธิบายฟ้องตาม ม๑๗๒ ว.๒ ด้วย (ฎ.๗๕๗/๔๕)

๓. **ม.๒๓๗ ตริ** ให้นำมาใช้กับการสืบพยานผู้เชี่ยวชาญและพยานอื่น จึงสืบล่วงหน้าได้
ทั้งหมด ทั้งพยานเอกสาร วัตถุ และผู้เชี่ยวชาญ **xiii**

การสืบพยานเด็ก

▶ มาตรา ๑๗๒ ตี

๑. ก่อนปี ๒๕๕๐ กม.ให้เป็นดุลยพินิจศาล
๒. อายุของพยาน กม.ไม่ได้บัญญัติไว้ว่านับถึงเมื่อไร ต่างกับเรื่อง การสอบถามทนาย น่าจะถืออายุ ณ วันสืบพยาน
๓. โดยเฉพาะอายุ ไม่ต้องคำนึงเรื่องการบรรลุนิติภาวะ

xii

การสอบถามเรื่องทนายความ มาตรา ๑๗๓

▶ มาตรา ๑๗๓ วรรค ๑ บทบังคับเด็ดขาด

๑. คดีมีโทษประหารชีวิต / จำเลยมีอายุ ๑๘ ปี ในวันถูกฟ้อง
๒. ก่อนเริ่มพิจารณาให้ศาลถามจำเลยว่ามีทนายหรือไม่
๓. ถ้าจำเลยไม่มีให้ศาลตั้งทนายความให้

ฎ.๓๖๖/๓๔ เป็นบทบังคับเด็ดขาด ที่ศาลต้องถาม และถ้าไม่มีศาลต้อง

จัดให้โดยไม่มีข้อยกเว้น ต้องทั้งสองอย่าง

xi

▶ ก่อนเริ่มพิจารณา

๑. ก่อนเริ่มถามคำให้การเพราะการถามคำให้การถือเป็นการพิจารณาอย่างหนึ่ง
ตาม ป.วิแพ่ง ม.๑(๘) ประกอบ ป.วิอาญา ม.๑๕ (ฎ.๓๐๑๗/๕๑)
๒. ก่อนเริ่มอ่านและอธิบายฟ้องให้จำเลยฟัง และก่อนสอบถามคำให้การ
จำเลยตาม ม.๑๗๒ ว.๒ (ฎ.๘๗๑/๐๙ ฎ.)

ฎ.๗๗๐๑/๕๗ คดีโทษประหารชีวิต ศต.เพียงแต่สอบถามเรื่องทนายความ
โดยไม่ตั้งให้ เป็นการไม่ชอบ

อายุ... กฎหมายระบุชัดเจนว่าวันฟ้อง ไม่ใช่วันทำผิด / วันสอบคำให้การ
(ข้อสอบเนฯ สมัย๕๗) X

▶ มาตรา ๑๗๓ วรรค ๒

๑. คดีที่มีโทษจำคุก (ทุกกรณี)
๒. ก่อนเริ่มพิจารณา ให้ศาลสอบถามจำเลยว่ามีทนายความหรือไม่
๓. ถ้าไม่มี และจำเลยต้องการให้ศาลตั้งให้

viii

▶ **ฎ.๔๕๖๐/๕๖** ศต.สอบถามคำให้การจำเลยโดยไม่ได้สอบถามเรื่อง
ทนายความก่อนเป็นการไม่ชอบ แต่ในวันสืบพยานโจทก์นัดแรก
จำเลยแต่งทนายเข้ามาแก้ต่างทุกนัดจนเสร็จคดี **ไม่มีเหตุที่ศาลสูง**
จะย้อนสำนวน (**หากไม่ย้อน ศาลสูงจะต้องอ้าง ม.๒๐๘ (๒)**
“ถ้าศาลอุทธรณ์เห็นเป็นการจำเป็น ...”)

++ ศาลฎีกาเห็นว่าเป็นเรื่องเล็กน้อย

++ เรื่องนี้จำเลยปฏิเสธ แต่ถ้าจำเลยรับสารภาพ ศาลฎีกาเห็นว่าไม่ชอบและ
ให้ย้อนให้ ศต.สอบถามทนายใหม่ (**ฎ.๖๓๒๗/๕๘**) **viii**

▶ **ข้อสังเกต**

๑. สอบถามเรื่องทนายแต่**ไม่ได้จัดไว้ในรายงาน** ถือว่าไม่ถูกต้อง
ตาม ป.วิแพ่ง ม.๔๘ แต่ชอบตาม ป.วิอาญา ม.๑๗๓ จึงไม่มีเหตุ
ยกย้อน (**ฎ.๒๙๒๓/๕๑**)

๒. ถ้าไม่ถูกต้อง หากถูกเพิกถอนแล้ว ถือว่ากระบวนการพิจารณาตั้งแต่ไม่ถาม
ถูกเพิกถอนแล้ว ต้องสอบถามและสืบพยานใหม่หมด จะนำบันทึก
คำพยานเดิมแล้วให้ทนายความถามค้านพยานโจทก์ที่สืบแล้วไม่ได้
(**ฎ.๘๓๖๖/๕๕**) **vii**

๓. เมื่อ**ไม่ได้สอบถาม**เรื่องทนายความ**ไม่ชอบ** จึงยื่นไปให้สอบแล้ว
ส่งสำนวนคืนไม่ได้ **ต้องเพิกถอน**โดยยกคำพิพากษาศต. แล้วให้
ดำเนินกระบวนการพิจารณาใหม่ (ฎ.๓๔๔/๕๙)

๔. ไม่สอบถามเรื่องทนายเป็นการ**ไม่ชอบ** แม้ภายหลังจำเลยจะตั้งทนาย
เข้ามาก็ยัง**ไม่ชอบอยู่** (ฎ.๖๓๒๗/๕๘ **เรื่องนี้ รับสารภาพ สืบประกอบ**
แล้วในวันนัดฟังคำพิพากษาจำเลยตั้งทนายเข้ามา) **vi**

๕. ถ้าถามแล้วจำเลยจะ**หาทนายเอง** หากต่อมาไม่ตั้งมา **และไม่ขอให้ตั้งให้**
แสดงว่าจำเลยไม่ประสงค์จะให้**มีทนาย** ถือว่า**ชอบ** (ฎ.๒๐๖๙/๕๑,
๑๒๖๐/๑๕)

๖. ถ้าถามแล้วจำเลยจะ**หาทนายเอง** แต่ถึงวันนัดหา**ไม่ได้จึงขอให้ศาลตั้งให้**
ศาลต้อง**ตั้งให้** (ฎ.๒๒๐๖/๒๐)

๗. การสอบถาม / การตั้งทนายให้ เป็น**ปัญหาเกี่ยวกับความสงบ** และเป็น
ความบกพร่องของ ศต. ที่ศาลสูงจะต้องยกย้อน แต่ถ้ายกย้อนแล้ว
จะทำให้จำเลย**เสียสิทธิในฐานะนักโทษเด็ดขาดที่ได้รับไปบ้างแล้ว**
ศาลฎีกา**ไม่ยกย้อน** **v**

▶ **ฎ. ๓๒๗๙/๕๐** จำเลยมี ๒ คน โทษประหาร ศต.สอบถามเรื่องทนายแล้ว
จล.ที่ ๑ ไม่ต้องการ แต่ศาลก็ขอแรงทนายให้ หลังจากนั้นมีการตั้งทนายให้
จล.ที่ ๒ เพียงคนเดียวแล้วมีการดำเนินคดีต่อไปจนพิพากษา โจทก์อุทธรณ์
ศอ.๕ เพิ่มลงโทษฐานจำหน่ายผิดอีกกระทง จล.๑ ไม่ฎีกา แต่ จล.๒ ฎีกา
ศก.วินิจฉัยว่า จล.๒ ทำผิดร่วมกับ จล.๑ เมื่อเป็นพยานชุดเดียวกัน การทำ
หน้าที่ของทนายจล.๒ มีผลดูแลคดีของ จล.๑ ด้วยในตัว ดังนั้นจล.๑ จะมีทนาย
หรือไม่ ไม่มีผลเปลี่ยนแปลงผลคดี และจล.๑ ได้สิทธิจากนักโทษเด็ดขาดไปแล้ว
๒ปี จึงไม่ย้อน **iiii**

▶ **ฎ. ๕๗๖๔/๕๐** จำเลยมี พ.ทำหน้าที่ทนายความโดยไม่ปรากฏใบแต่งตั้งทนาย
แต่ พ. ก็ดำเนินการในฐานะทนายของจำเลยจนศต.พิพากษา ภายหลัง
ศอ.ให้จำเลยจัดทำใบแต่งตั้งให้เสียให้ถูกต้อง แต่จำเลยแถลงไม่ประสงค์
จะแต่งตั้งทนายเนื่องจากต้องการรับสารภาพ แสดงว่าการดำเนินกระบวน
พิจารณาจำเลยไม่เสียเปรียบ จึงไม่ยกย้อน **iii**

๖. ในชั้นสอบสวน ม.๑๓๔/๑ ว.๑ คดีโทษประหาร / ผู้ต้องหาอายุไม่เกิน ๑๘

ก่อนถามคำให้การให้พนักงานสอบสวนถามผู้ต้องหาว่ามีทนายหรือไม่

ถ้าไม่มีให้รัฐจัดหาให้ แต่ใน ม.๑๓๔/๔ วรรคท้าย ...” จะรับฟังเป็นพยาน

หลักฐาน ในการพิสูจน์ความผิดของผู้นั้นไม่ได้“

+++ จึงไม่ทำให้การสอบสวนไม่ชอบ

คำรับของจำเลยเรื่องเพิ่มโทษแม้จะก่อนถามเรื่องทนายความเป็นคนละส่วน

กับกรณีความผิดที่จำเลยถูกฟ้องร้อง ไม่เกี่ยวกับ ม๑๗๓ แม้จำเลยจะให้การ

ก่อนสอบถามเรื่องทนายความก็ไม่เสียไปจึงรับฟังเพื่อเพิ่มโทษจำเลยได้

(ฎ.๘๗๑/๐๙ ฎ.)

ii

การตรวจพยานหลักฐาน มาตรา ๑๗๓/๑ และ ๑๗๓/๒

▶ การตรวจพยานหลักฐาน

๑. มีเฉพาะที่จำเลยให้การปฏิเสธ หรือไม่ให้การ

๒. เพื่อความรวดเร็ว / ต่อเนื่อง / เป็นธรรม

๓. ต้องแจ้งวันนัดให้คู่ความทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่า ๑๔ วัน

๔. โจทก์ต้องมา มิฉะนั้นถูกยกฟ้องเพราะขาดนัด (ม.๑๗๓/๒ ว.๑ ตอนท้าย

ให้นำ ม.๑๖๖ มาใช้บังคับโดยอนุโลม (เคยออก เนฯ แล้ว)

i

- ▶ ๕. หลังตรวจพยานหลักฐานและกำหนดวันนัดสืบพยานแล้ว หากมีความจำเป็นเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ศาลจะให้มีการสืบพยานล่วงหน้าก่อนถึงวันนัดตาม ม.๑๗๓/๒ ว.๒ ได้ แต่ต้องสืบต่อหน้าจำเลย (เป็นคนละกรณีกับ มาตรา ๒๓๗ ทวิ)

จบครั้งที่ ๓